

La Girona fluvial de
Narcís Comadira i
Carme Masià.

Una Girona inesgotable

Després d'utilitzar a fons en la poesia la matèria i la memòria de Girona, Narcís Comadira ha escrit sobre la seva ciutat un llarg discurs en prosa que és alhora, de manera indestriable, poema i assaig, itinerari personal i guió filmic, percepció i sensació, record i proposta, crònica i crítica, melangia i esperança. Aquest text apareix, en una columna contínua, sense capítols ni títols, a mà esquerra de les pàgines parelles del llibre *Girona, matèria i memòria*. La resta del volum de gran format és ocupada per les fotografies en negre i en color de Carme Masià, que no són pas la il·lustració estricta i servil de la lletra, però que neixen d'un projecte unitari i d'una filosofia compartida i que, per tant, no fan més que il·luminar, arrodonir, contrastar i ampliar les afirmacions i les múltiples suggestions del text.

De la contemplació obligadament simultània de paraules i d'imatges en neix una Girona que és alhora íntimament coneguda i absolutament nova: la ciutat de sempre, submergida en els plecs de l'inconscient, refeta per la memòria, redreçada per la reflexió lúcida i reconstruïda pam a pam per la sensibilitat. És la Girona que tants portem a dintre, però que no tots som capaços de fer emergir a la superfície de les coses visibles. Cal ser un poeta —del verb o de la imatge— per poder bastir un paisatge urbà tan ric i tan sòlid, i també tan misteriós i tan fascinant com el que Narcís Comadira i Carme Masià presenten al llarg de les cent vint pàgines d'aquesta obra simfònica i coral.

Girona, matèria i memòria és inesgotable com els clàssics i com els grans jocs. Cada vegada que l'obres et trobes amb un llibre diferent del d'abans; descobreixes allò que t'havia passat per alt, allò que juraries que ni tan sols hi era —en el text o en la part gràfica quan l'havies llegit/mirat per darrera vegada. Sempre s'hi troba de més aquell detall, aquell matis, aquella ines-

perada identificació amb una idea o amb una escena, aquell sentit inèdit que atorga a una frase o a una visió l'estat d'ànim de cada moment, el nou record que la pròpia memòria pot aportar, de sobte, a l'omnipresent matèria ciutadana. Aquest és un llibre viu i dinàmic, que suggereix molt i que no imposa res; un llibre que resta obert perquè pugui ser acabat entre tots. Un llibre que se t'emporta sovint pels amples camins del somni, però que et torna una i altra vegada, tenaçment, a l'estret laberint de la realitat. De tot això, de realitat i de somni, està feta Girona. I el llibre, dens i subtil —matèria i memòria—, en dóna testimoni.

Cent sonets daurats

Altes vegades hem evocat aquí la figura de Josep Tharrats, un dels protagonistes de l'efervescència cultural gironina dels primers anys del segle, i hem recordat la seva fecunditat com a autor de sonets, molts d'ells inèdits o escampats en llibres introbables, en revistes minoritàries o en opuscles de circumstàncies. Tots plegats configuren el tresor, dispers i desaprofitat, d'un poeta que va trobar, en l'austeritat d'una forma autoimposada i en l'obediència als cànons d'una mètrica estricta, el millor vehicle per a l'esclat —a vegades triomfal— del seu pensament.

Ara, amb motiu del centenari del naixement de Josep Tharrats, el seu fill Joan-Josep Tharrats ha publicat una antologia que recull cent d'aquests sonets (cent dos, exactament, si es compten els que serveixen de pròleg i d'epíleg). En una introducció plena de records i de tendresa, el pintor Tharrats diu que el seu pare, en èpoques de vena poètica, construïa un sonet cada dia (La paraula *construir* és especialment adequada per a una obra que, segons Joan Teixidor, «deixa una sensació d'arquitectura bastida amb paraules»). També es deia que Tharrats confegia un sonet cada vespre, en ficar-se al llit, com qui espanta la son, fins que s'adormia. Tant se val. El cas és que en va deixar escrits cinc mil, i és aviat dit: són setanta mil versos, setanta mil frases perfectament mesurades, un llegat poètic de dimensions infreqüents.

El llibre, tot i el seu títol —*Laus Catalonia*— i el seu contingut genèric, és majoritàriament —i diríem que essencialment— gironí. Tots els escenaris de la vella ciutat s'hi fan presents: la catedral, Sant Feliu, Sant Pere de Galligants, la nau i els claustres de la seu, els campanars, l'Onyar, la font de la Pera, el tapís de la Creació... I hi reviu les festes de Sant Narcís, de *Tots Sants i de Corpus en l'atmosfera gironina de fa setanta anys*.

Com tants altres homes il·lustres de l'època, Tharrats va ser un apassionat de la seva ciutat. Del nombre incommptable de sonets que li va dedicar, més de mitja dotzena glossen l'hora del capvespre, quan Girona es transfigura amb la posta del sol. I ara tot el seu llibre pòstum, com les pedres gironines, sembla també amarat «del pol·len d'or que irisa el sol ponent». Tot el llibre és daurat com un vell pergami, com un gravat antic, com un paper sobre el qual la inspiració d'unes hores i el pes de molts anys hi han deixat, indeleble, l'empremta de la bellesa.

NARCÍS-JORDI ARAGÓ

Arcaada

3587 / Tot el cel violeta és un desmai.
 Al zenit hi ha una el·líptica inexistida.
 És de verdemora, la infesta amada?
 Ohi, per la abandonada deus l'espai!
 Una nimfa plorosa ~~durant~~ el gai
~~l'ovità~~ on defullava la solpastada,
 Rim d'amor, que ~~era~~ el cor ~~del~~ ~~pas~~,
 per que tot flama en l'apropi mai!
 I an el misteri de la pan divina,
 munda la torada centament declina,
 reviu de demora. Oh dolor in fruit
 de la selva de Sta. Espasa, alta brama
 que clava al ~~sonnet~~ l'alegra blanca
 com un par gironet ~~vellat~~ en nit!

12 nov. 68

Un sonet autògraf i inèdit de Tharrats: el número 3.587.